

TARTU TERVISHOIU KÕRGGKOOLI TEADUSKONVERENTS
TERVES KEHAS TERVE TEADMINE

EESTI LAPSEVANEMATE VAKTSINEERIMISKÄITUMINE NING ARUSAAMAD JA USKUMUSED SEOSSES VAKTSINEERIMISEGA

Elisa Kender, Ülle Parm ja Nele Põldver

Europa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

TARTU
TERVISHOIU
KÕRGGKOOL
TARTU HEALTH
CARE COLLEGE

???

Kui suur hulk maailma alla 2aastastest lastest on saanud vähemalt ühe doosi leetrite vaktsiini?

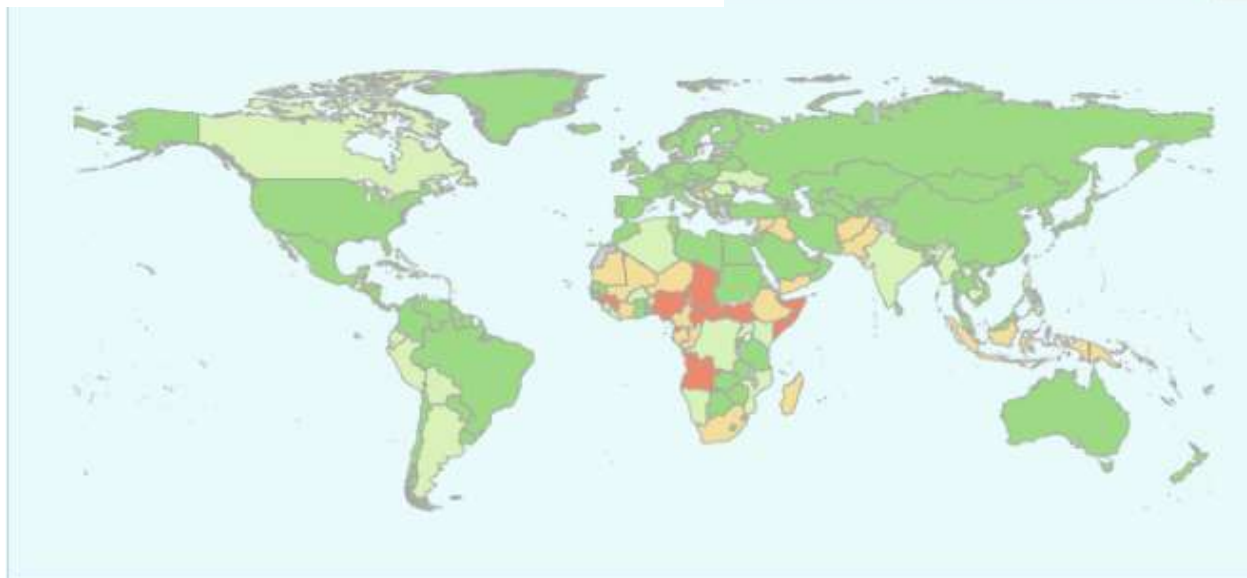
- 45%
- 65%
- 85%

Õige vastus: 85%

Global coverage was estimated at 85% in 2017

Legend (%)

<http://www.who.int/gho/immunization/measles/en/>

Probleem?

- Vaktsineerimine langustrendis
  - leetrite puhangud Euroopas
  - olukord Eestis
- Tõenduspõhine ülevaade Eesti lapsevanemate suhtumisest vaktsineerimisse puudub

Töö eesmärk ja ülesanded

- Selgitada vaktsineerimiskäitumist
- Sotsiaaldemograafiliste ja -majanduslike tegurite mõju vaktsineerimiskäitumisele
- Anda ülevaade vaktsineerimisega seotud uskumustest ja arusaamadest

Metoodika: ankeet ja valim

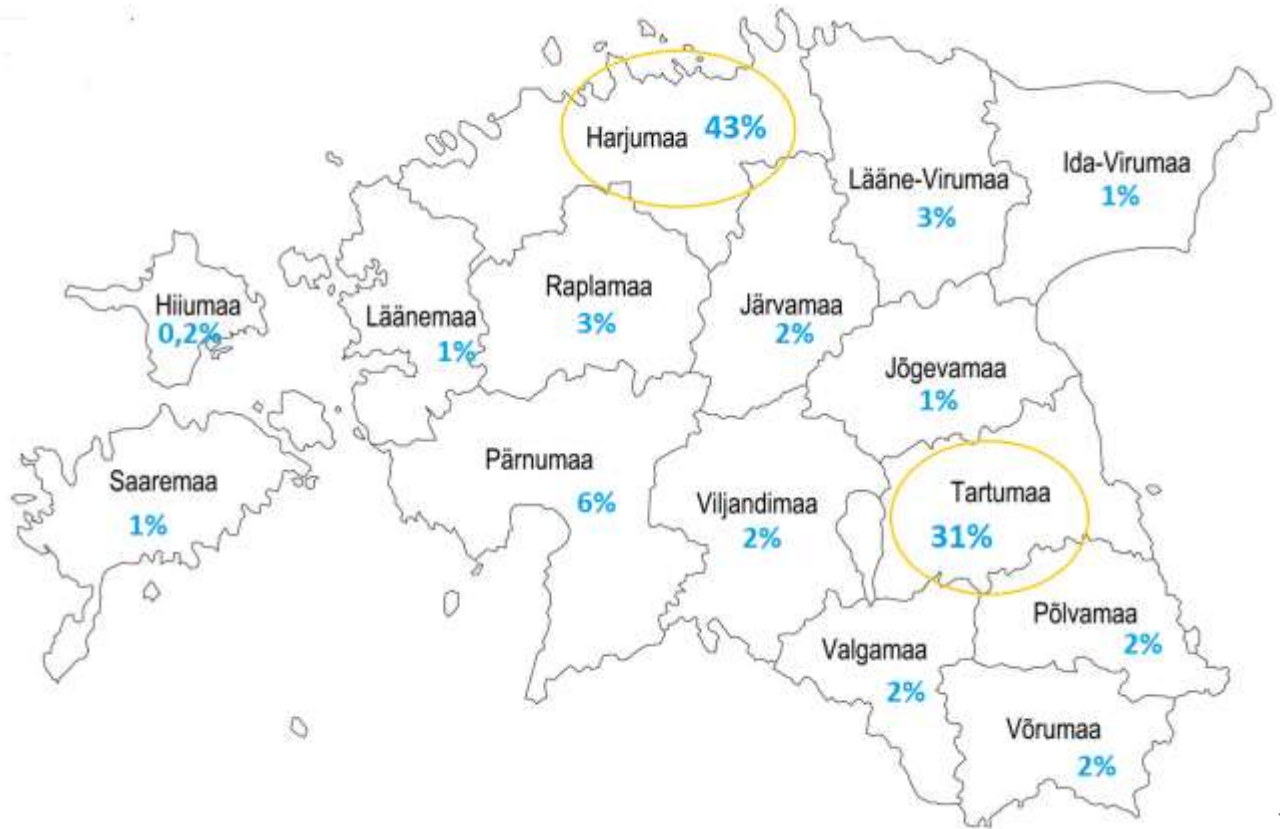
- Ankeedi koostamine ja anketeerimine
  - elektroonne ankeetküsitlus
    - TÜ inimuuringute eetika komitee loa nr 272/T-5, 28.08.2017*
- **Mugavusvalim**, nn „huvigrupid“ (n=1557)
  - lapsevanemad, kelle noorim laps sündinud 2012–2017
    - Eestis sündis 2012–2017. aastal u 82 000 last (valim u 2%)*
  - uuringust jäeti välja need, kelle
    - elukoht väljaspool Eestit (n=64)
    - laps $\geq$ 6aastane (n=129)

*Stefanoff jt 2010; Delany jt 2014; Lantos jt 2010; Dube jt 2016; Giambi jt 2018;
Kennedy jt 2011*

Vastajate iseloomustus (n=1557)

Naine	95%
1 laps	39%
Linnapiirkond	73%
Kõrgharidus	70%
– tervishoiualane	15%
Vanus	
– 25–34	59%
– ≥35	35%
Sissetulek	
– 0–800	30%
– 801–1500	47%
– ≥ 1501	15%

Metoodika: statistika

Andmetöötlus statistikaprogrammis R ja MS Excelis

- Hii-ruut test (gruppidevahelised erinevused)
- ühene ja mitmene logistiline regressioonanalüüs (šansside suhe)

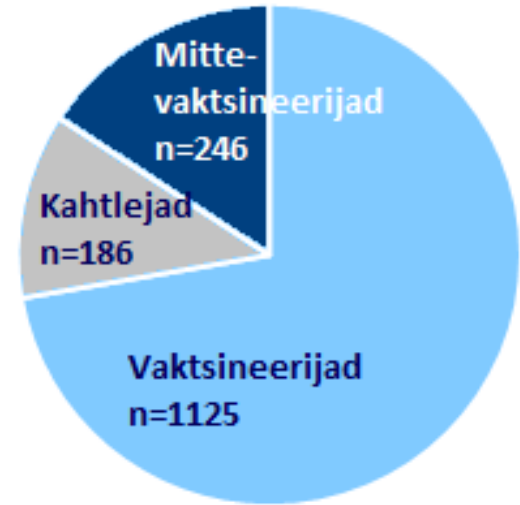
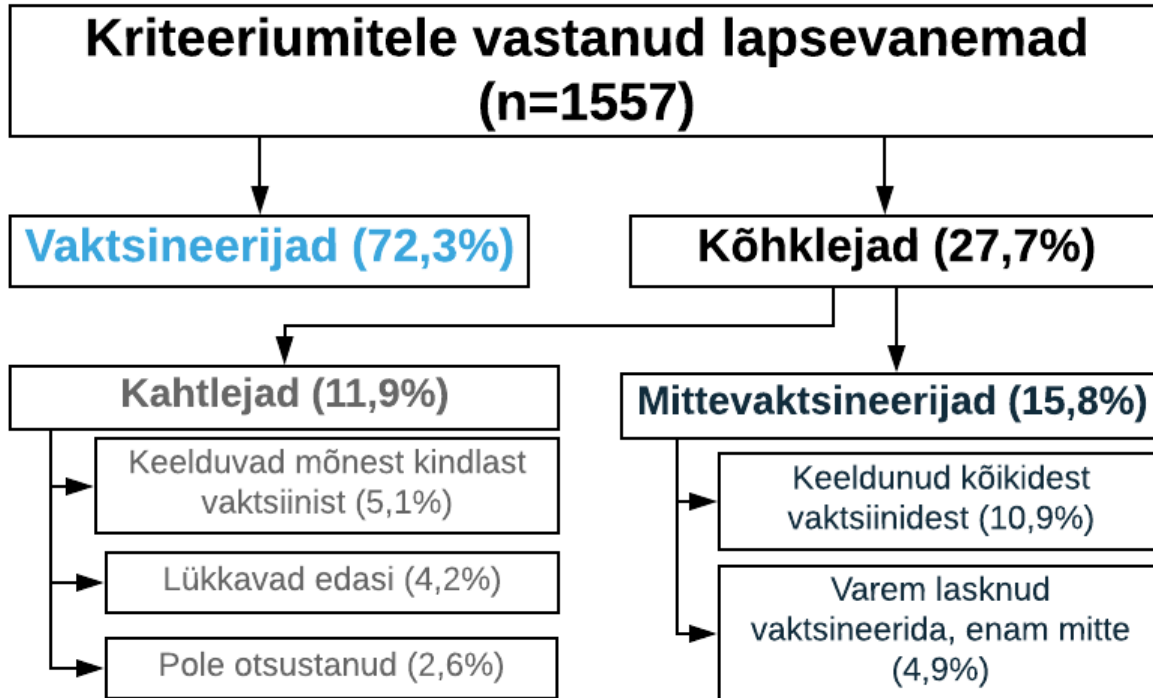
Mõjuritena arvestati:

- laste arv, sugu, vanus
- elukoht, elukoha piirkond
- haridustase
- sissetulek

Vaktsineerimiskäitumine

Vaktsineerimiskäitumise mõjutegurid*

Mõjur		V vs. MV OR (95% CI)	K vs. V OR (95% CI)	K vs. MV OR (95% CI)
Laste arv	1 laps vs. mitu last	1,4 (1,0–2,0)	ns	
Elukoht	Tartu vs. Harju	1,8 (1,2–2,7)	ns	2,0 (1,1–3,5)
	Tartu vs. muu Eesti	1,9 (1,2–3,0)	ns	
Vanus	≥35 vs. 25–34	ns	1,9 (1,4–2,6)	ns
Sissetulek	0–800 vs. ≥1501	2,0 (1,2–3,2)	ns	ns
	801–1500 vs. ≥1501	2,0 (1,3–2,9)	ns	ns

Ei mõjutanud: lapsevanema sugu, vanus, haridustase!

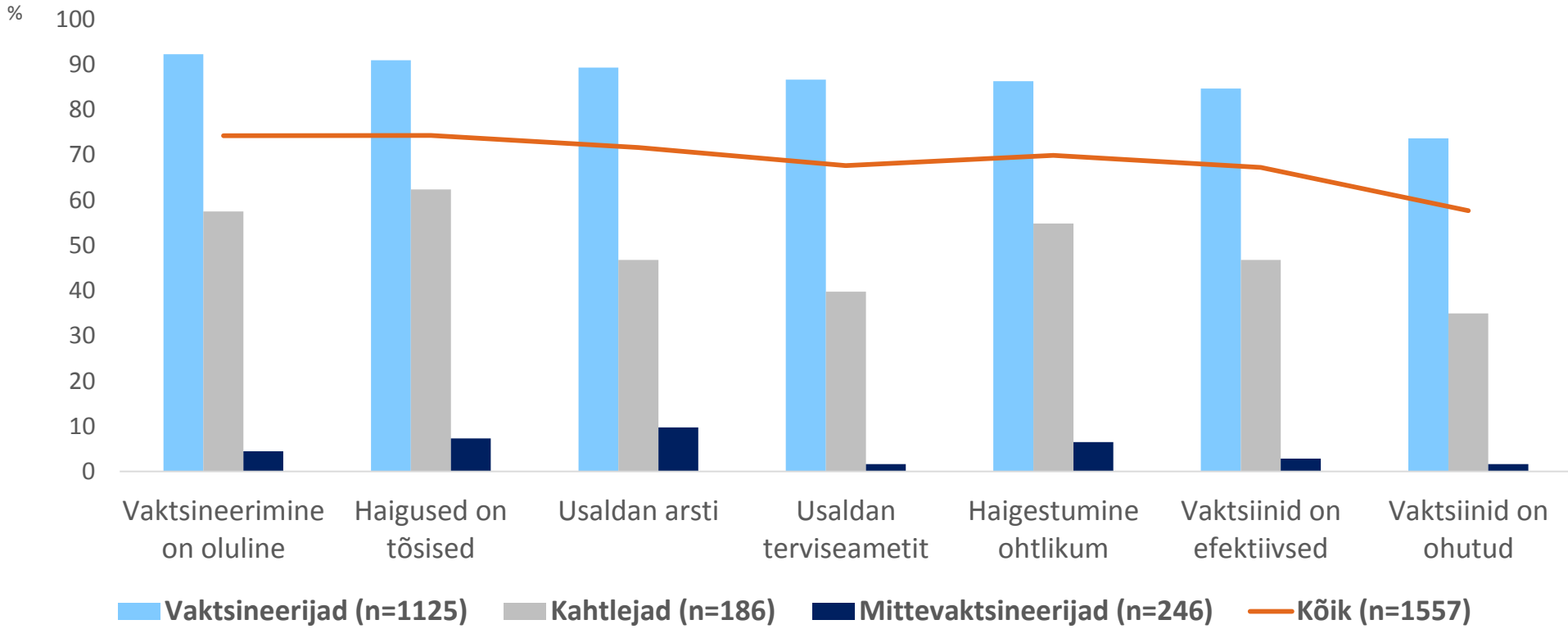
*Mitmese logistilise regressioonanalüüsi tulemused

V – vaktsineerijad, MV – mittevaktsineerijad, K – kahtlejad

OR (95% CI) – šansside suhe (95% usaldusvahemik), ns – mitteoluline

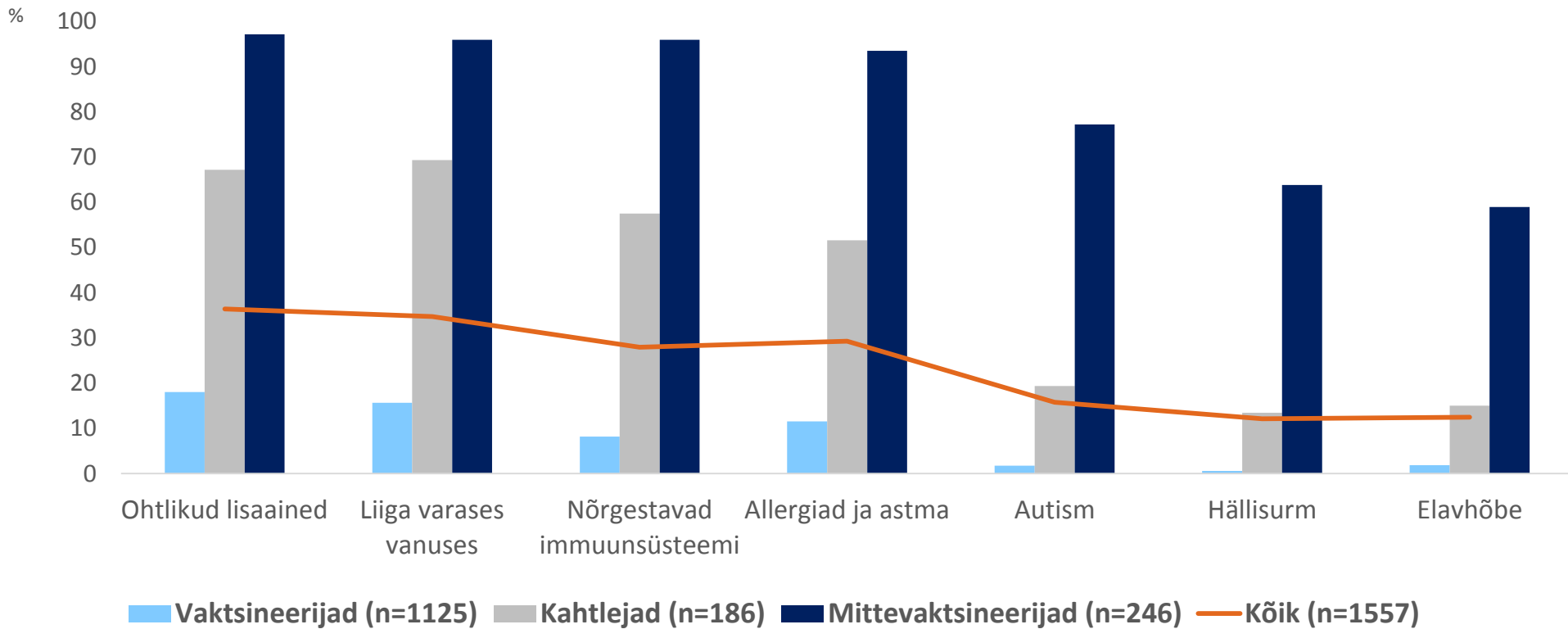
Nõustumine vaksineerimist soosivate väidetega*

*Vastajate osakaal, kes valisid variandi „nõustun“ või „pigem nõustun“

Nõustumine vaksineerimist mittesoosivate väidetega*

*Vastajate osakaal, kes valisid variandi „nõustun“ või „pigem nõustun“

Igaühel on õigus oma arvamusel...

- Väikelapse organism on piisavalt tugev, et ise haigustega võidelda
- Haigusi kirjeldatakse tõsisemadena kui need on
- Vaktsineerimine muudab teistele haigustele vastuvõtlikumaks
- Vaktsiinid pole piisavalt tõhusad

- Vaktsineerimispoliitikat mõjutab ravimifirmade kasumisoov
- Kõrvaltoimed võivad avalduda hilisemas eas
- Kahjulikud kõrvalmõjud on alaraporteeritud
- Lapsi vaktsineeritakse liiga vara

- Inimkeha pühadust ei tohi süstimisega rikkuda

Järeldused

1. Kuigi enamik peab vaktsineerimist oluliseks ja ohutuks, on kõhklejate osakaal üllatavalt suur
  - 28% kahtleb vaktsineerimise ohutuses ja vajalikkuses
  - 10% keeldunud kõikidest vaktsiinidest
2. Vaktsineerijad (vs. mittevaktsineerijad)
  - elavad pigem Tartumaal,
  - neil on sissetulek ≤ 1501 eurot
  - üks laps peres
3. Kolmandik vastajaist kahtleb arstide, terviseameti ja WHO soovituste usaldusväärsuses

Mõtlemiskoht...

- Kuidas luua usaldust nende seas, kes ei usalda tõenduspõhist meditsiini ega teadust?
- Vaktsineerivate lapsevanemate seas polnud oluliselt rohkem tervishoiualase haridusega inimesi kui teistes gruppides

Vajame teadmispõhist, mitte arvamuspõhist maailma !

Täna kuulamast!

Suur tänu kõikidele uuringus osalejatele!

www.vaktsineerimiskysitus.ee

